Εγκώμιον εις την κοίμησιν της αγίας Δεσποίνης ημών Θεοτόκου (Αγ. Θεόδωρος Στουδίτης)

Categories : ΘΕΟΛΟΓΙΑ

Date : 13 Αυγούστου, 2012

Φωνή κεράτινης σάλπιγγας, που να αντηχή δυνατώτερα από ανθρώπινη φωνή και να συγκλονίζη τα πέρατα, απαιτεί ένας λόγος προς τιμήν της ιεράς αυτής ημέρας, αγαπητοί μου. γι' αυτό και κινδυνεύει ν' αποτύχη τώρα, καθώς ακούγεται προερχόμενος από το ασθενές φωνητικό μου όργανο. Η Κυρία όμως και Βασίλισσα του παντός, έτσι καθώς είναι αφιλόδοξη, θα δεχτή νομίζω κι αυτόν εδώ τον σύντομο και πενιχρό λόγο που της προσφέρουμε οι δούλοι της, όμοια με εκείνους τους διεξοδικούς και αστραφτερούς των σπουδαίων ομιλητών, με το να παρακινείται σε συμπάθεια από τις προσευχές αυτού που με προστάζει να ομιλήσω. επειδή ακριβώς και ένα μόνο πράγμα προσέχει η φιλάγαθη: την πρόθεσι.

Εμπρός λοιπόν, συνάξου ολόκληρη η οικουμένη, ιεράρχες και ιερείς, μοναχοί και κοσμικοί, βασιλείς και άρχοντες, άνδρες και γυναίκες, αγόρια και κορίτσια, φυλές και γλώσσες, με όλο μαζί το έθνος και το πλήθος, και αφού αλλάξης τα φορέματα των αρετών σου, «ντυμένη» κι εσύ «στα κρόσσια τα χρυσά και στολισμένη»1, πρόβαλε με πρόσωπο φαιδρό και όλο χαρά γιόρτασε της Κυριοτόκου Μαρίας την εορτή, την επικήδεια συγχρόνως και διαβατήρια. διότι φεύγει από εδώ κάτω και πηγαίνει κοντά στα όρη τα αιώνια, το όρος όντως το Σιών, στο οποίο ευδόκησε ο Θεός να κατοική, όπως ψάλλει η λύρα του ψαλμωδού. Σήμερα λοιπόν ο επίγειος ουρανός περιβαλλόμενος την στολή της αφθαρσίας αποκτά νέα διαμονή, την καλύτερη και αιώνια. Σήμερα η νοητή και θεοφώτιστη σελήνη με το να συμβάλλη στον δίσκο του ηλίου της δικαιοσύνης εκλείπει μεν από την πρόσκαιρη τούτη ζωή, συγχρόνως όμως ανατέλλει και λάμπει με την τιμή της αθανασίας. Σήμερα η ολόχρυση και θεοκατασκεύαστη κιβωτός του αγιάσματος αναχωρεί από τα επίγεια σκηνώματα και μετακομίζεται στην άνω Ιερουσαλήμ, για να αναπαυθή αιώνια. Και ο θεοπάτωρ Δαυίδ μας τα τραγουδάει αυτά με την κιθάρα του και αναφωνεί: «Θα προσαχθούν, λέει, παρθένοι», δηλ. ψυχές, «στον βασιλέα, ακολουθώντας πίσω από αυτήν θα προσαχθούν σε Σένα»2.

Τώρα λοιπόν, ενώ έκλεισε τους αισθητούς οφθαλμούς η Θεοτόκος, υψώνει για χάρι μας τους νοητούς, σαν λαμπρούς και μεγάλους φωστήρες που ποτέ ως τώρα δεν βασίλεψαν, για να αγρυπνούν και να εξιλεώνουν τον Θεό υπέρ της σωτηρίας του κόσμου. Τώρα, ενώ στα θεοκίνητα χείλη της εσίγησε ο έναρθρος λόγος, αείλαλο ανοίγει το πρεσβευτικό της στόμα υπέρ όλου του γένους. Τώρα, ενώ συνέστειλε τις σωματικές και θεοφόρες της παλάμες, τις υψώνει άφθαρτες προς τον Δεσπότη υπέρ

ολόκληρης της οικουμένης. Τώρα, ενώ μας απέκρυψε τα ηλιοειδή και φυσικά χαρακτηριστικά της, ακτινοβολεί δια μέσου της σκιαγραφίας της εικόνας της και την παρέχει στον λαό προς ασπασμό ευεργετικό και σχετική προσκύνησι, είτε το θέλουν οι αιρετικοί είτε όχι. Ενώ λοιπόν πέταξε επάνω η πάναγνος περιστερά, δεν παύει να φυλάττη τα κάτω. Ενώ εξήλθε του σώματος, με το πνεύμα της είναι μαζί μας. Ενώ οδηγήθηκε στους ουρανούς, εξοστρακίζει από ανάμεσά μας τους δαίμονες μεσιτεύοντας προς τον Κύριο.

Κάποτε, μέσω της προμήτορος Εύας ο θάνατος εισήλθε και κυρίευσε τον κόσμο. τώρα όμως συναντώντας την μακαρία θυγατέρα εκείνης αποκρούστηκε και κατανικήθηκε από το ίδιο εκείνο μέρος απ' όπου του είχε δοθή η εξουσία. Ας χαρή λοιπόν το γυναικείο φύλο, που αντί ντροπής αποκομίζει δόξα. Ας χαρή και η Εύα, διότι δεν είναι πια κατηραμένη, αλλά έχει να επιδείξη απόγονό της ευλογημένο την Μαρία. Ας σκιρτήση η κτίσις ολόκληρη, καθώς αντλεί μυστικά τα νάματα της αφθαρσίας από την παρθενική πηγή και απαλλάσσεται έτσι από την θανατηφόρα δίψα.
Τέτοια είναι η εορτή που έχουμε σήμερα. Τόσο μεγάλα είναι τα γεγονότα που υμνολογούμε. Αυτά μας χαρίζει η χριστοανθής ρίζα του Ιεσσαί, η ιερόβλαστη ράβδος του Ααρών, ο νοητός παράδεισος του ξύλου της ζωής, ο έμψυχος λειμώνας των παρθενικών αρωμάτων, η ανθισμένη θεογεώργητη άμπελος του ωρίμου και ζωογόνου βότρυος, ο υψηλός και επηρμένος χερουβικός θρόνος του Παμβασιλέως, ο οίκος ο γεμάτος από την δόξα Κυρίου, το άγιο καταπέτασμα του Χριστού, ο φωτεινότατος τόπος της ανατολής, αυτά μας χαρίζει, καθώς κοιμήθηκε σήμερα εν ειρήνη και δικαιοσύνη. Λέω κοιμήθηκε, όχι όμως και πέθανε. Πέρασε από την γη στον ουρανό, όμως δεν εγκατέλειψε την υπεράσπισι του ανθρωπίνου γένους.

Με ποια λόγια λοιπόν να παραστήσουμε το μυστήριό σου; Αδυνατούμε να το σκεφθούμε. είμαστε ασθενείς για να το εκφράσουμε. ιλλιγγιούμε να το περιγράψουμε. Διότι είναι παράξενο και υψηλό και ανώτερο για κάθε διάνοια. Δεν σχετίζεται και δεν ταιριάζει με κάτι άλλο, όπως συμβαίνει με τα υπόλοιπα πράγματα, έτσι ώστε να είμαστε σε θέσι να δώσουμε πρόχειρα τις αποδείξεις από τα γύρω μας πράγματα. Αντίθετα, από τα υπερβατικά και ανώτερά μας κατανοούμε με ευλάβεια όσα αναφέρονται σε σένα, και σε σένα μόνη παραδίδουμε τα υπέρ άνθρωπον. Διότι άλλαξες την φύσι κατά την άρρητη γέννησι. Πού αλλού άκουσε κανείς παρθένο να συλλαμβάνη ασπόρως! Ω θαύμα! Την μητέρα και λεχώνα την βλέπουμε άφθορη παρθένο, επειδή Θεός ήταν αυτό που γέννησε. Το ίδιο λοιπόν και στη ζωηφόρο κοίμησί σου: με το να είσαι διαφορετική από τους υπολοίπους, μόνη εσύ κατέχεις δικαιολογημένα την αφθαρσία και των δύο (ψυχής δηλ. και σώματος).

Ας μας αφηγηθή όμως η Σιών τα παράδοξα εκείνης της ημέρας. Είχε λοιπόν συμπληρωθή το όριο της ζωής. Είχε φθάσει η ώρα του θανάτου. Προγνώρισε σαν μητέρα Θεού η Παναγία τον καιρό της μεταστάσεως. (Και πόσα περισσότερα από τον καθένα που σαν απλός δούλος προφητεύει δεν θα έδινε κανείς, αδελφοί μου

φιλόχριστοι, προς την μητέρα του Θεού και ανώτερη από όλους τους προφήτες;)3. Όταν λοιπόν τα αισθάνθηκε αυτά και τα κατάλαβε, τί μας λέει η παράδοσις πως προσευχόταν και παρακαλούσε;

"Έφθασε η ημέρα της εξόδου μου. έφθασε ο χρόνος της ενδημίας μου προς εσένα. Ας παρευρεθούν εδώ αυτοί που θα υπηρετήσουν στον ενταφιασμό μου, Δέσποτα. είθε να σταθούν στο προσκέφαλό μου οι λειτουργοί που θα τελέσουν την κηδεία μου. Και στα μεν χέρια σου να αφήσω το πνεύμα μου, στα δε χέρια των μαθητών σου, για να το ενταφιάσουν, το άψαυστο και θεοδόχο σώμα μου, από όπου ανέτειλες εσύ η αθανασία. Ας παρασταθούν κοντά μου να μου δώσουν χαρά αυτοί που βρίσκονται διεσπαρμένοι στα πέρατα της γης, οι κήρυκες και υπηρέτες του ευαγγελίου σου. Κι αν εσύ ευδόκησες να μετατεθή ζωντανός ακόμη ο δίκαιος Ενώχ στον ουρανό, γιατί έτσι έπρεπε, και ο Θεσβίτης Ηλίας εκ του εμφανούς να ανυψωθή με πύρινο άρμα προς άγνωστες χώρες, για να αναμένουν και οι δύο τον χρόνο της φρικτής και παμφώτεινης δευτέρας παρουσίας σου, και αν πάλι για μια ανάγκη του Δανιήλ εθαυματούργησες, ώστε μέσα σε μια στιγμή ο προφήτης Αββακούμ να μεταφερθή από την Ιερουσαλήμ στην Βαβυλώνα και πάλι να επιστρέψη, τότε τί σου είναι αδύνατο και μόνο αν το θελήσης;"

Αυτά μόλις είπε η πανύμνητος, να που κατέφθασε και η δωδεκάδα των αποστόλων, από διαφορετική κατεύθυνσι ο καθένας, σαν σύννεφα σπρωγμένα από τις πτέρυγες του Πνεύματος, που ήρθαν και στάθηκαν κοντά στη νεφέλη του φωτός. Τί λέγει λοιπόν εκείνη που έχει τα θεϊκά, τα πολλά, τα μεγάλα ονόματα, φέρνοντας, καθώς ήταν ξαπλωμένη, ένα γύρο το βλέμμα της και αντικρύζοντας αυτούς που ζητούσε;

"Ας αγαλλιάση η ψυχή μου για τον Κύριο και αυτό θα γίνη για μένα ευφροσύνη και αίνεσις και μεγαλείο εκ μέρους όλων των εθνών της γης. Διότι μου συγκέντρωσε τα θεμέλια της Εκκλησίας, μου συνάθροισε τους άρχοντες της οικουμένης, τους θαυμαστούς υπηρέτες της κηδείας μου. (Ω μεγαλοφυές θαύμα! Ω έργο μητρικής αφοσιώσεως προς τον υιό! Ω δώρο υιικής σχέσεως προς την μητέρα!). Σαν άλλος ουρανός μου φάνηκε το δωμάτιο, με το να περικλείη μέσα του τους φωστήρες του κόσμου. Ναός Κυρίου φάνηκε η οροφή, που έφερε κοντά μου τους θείους μύστες και ιερουργούς. Δεν θα μελετήση πια η συμμορία των Ιουδαίων να πραγματοποιήση τον εναντίον μου παραλογισμό. Δεν θα οπλίση πια εναντίον μου το θρασύ του χέρι, για να με φονεύση, το συνέδριο των ιερέων. (Διότι κάποτε το είχαν σχεδιάσει και, μαζί με τον Υιό, θα φόνευαν οι αιμοχαρείς και την Μητέρα, αλλά απέτυχαν στον σκοπό τους, γιατί τους εμπόδισε άνωθεν η θεία πρόνοια). Μεταβιβάζομαι σε τόπους κατοικίας απαραβίαστους, όπου δεν μπορεί ο εχθρός να εισαγάγη τις παγίδες της κακίας. όπου θα μπορώ να αντικρύσω την τερπνότητα του Κυρίου και να επισκεφθώ τον Ναόν, εγώ ο παμφώτεινος ναός Του".

Και τί είπαν τότε προς αυτήν οι μακάριοι απόστολοι με λόγια είτε δικά τους είτε

διαλεγμένα από τα στόματα των προφητών;

"Χαίρε κλίμαξ που στηρίζεσαι στη γη και φθάνεις στον ουρανό, μέσω της οποίας έγινε η κάθοδος προς ημάς και η άνοδος προς τους ουρανούς του Κυρίου, κατά τον μεγάλο πατριάρχη Ιακώβ4.

Χαίρε βάτε με την τόσο παράδοξη μορφή, από την οποία εμφανίστηκε άγγελος Κυρίου σε μορφή πύρινης φλόγας και την οποία ενώ η φωτιά έκαιγε, δεν την κατέκαιε, κατά τον μεγάλο θεόπτη Μωυσή5.

Χαίρε ο θεοδέγμων πόκος, από τον οποίο στράγγισε η ουράνια δρόσος, μία γεμάτη λεκάνη νερό, κατά τον θαυμασιώτατο Γεδεών6.

Χαίρε πόλις του βασιλέως του μεγάλου7, την οποία θαυμάζουν και μεγαλύνουν οι βασιλείς8 μαζί με τον ασματογράφο Δαυίδ.

Χαίρε η νοητή Βηθλεέμ, ο οίκος του Εφραθά, απ' όπου εξήλθε ο βασιλεύς της δόξης, για να καταστή άρχοντας στον λαό του Ισραήλ, του οποίου «αι έξοδοι απ' αρχής εξ ημερών αιώνος»9, όπως λέγει ο Μιχαίας ο θειότατος.

Χαίρε το κατάσκιο παρθενικό όρος, από το οποίο εμφανίστηκε ο άγιος του Ισραήλ, κατά τον θεόφωνο Αββακούμ10.
Χαίρε λυχνία ολόχρυση και φωτοφόρε, από την οποία έλαμψε στους «εν σκότει και σκιά θανάτου καθημένους»11 το απρόσιτο φως της Θεότητος, κατά την ρήσι του θεσπέσιου Ζαχαρία12.

Χαίρε το παγκόσμιο ιλαστήριο των ανθρώπων, διά του οποίου σε ανατολή και δύσι δοξάζεται στα έθνη το όνομα του Κυρίου και παντού προσφέρεται θυμίαμα στο όνομά Του, κατά τον αγιώτατο Μαλαχία13.

Χαίρε νεφέλη ανάλαφρη, πάνω στην οποία κάθησε ο Κύριος, κατά τον ιεροφωνότατο Ησαΐα14.

Χαίρε η ιερά βίβλος των προσταγμάτων του Κυρίου και ο νεοχάρακτος νόμος της Χάριτος, χάριν της οποίας μας έγιναν γνωστά όσα αρέσουν στον Θεό, κατά τον πολυθρήνητο Ιερεμία15.

Χαίρε η κλεισμένη πύλη, διά της οποίας ο Κύριος και Θεός του Ισραήλ εισήλθε και εξήλθε κατά τον μεγάλο θεόπτη Ιεζεκιήλ16.

Χαίρε το αλατόμητο από χέρι ανθρώπου και υψηλότατο όρος, από το οποίο απεκόπη ο ακρογωνιαίος λίθος, κατά τον θεολογικώτατο Δανιήλ17".

Και ποιος νους να χωρέση ή ποιος λόγος να αφηγηθή όσα εκεί έψαλλαν, όσα είπαν, όσα εμακάρισαν οι θεολόγοι; Όταν λοιπόν ιερούργησαν ιερώς όσα ταίριαζε και επετέλεσαν τα άγια αγίως, να που έφθασε και ο Κύριος με την δόξα της δυνάμεώς του και όλη την στρατιά του ουρανού. Και αοράτως μεν λειτουργούσαν οι ασώματοι, σωματικώς δε γίνονταν υμνωδοί της θείας μεγαλειότητος οι απόστολοι. Σύμμεικτη ήταν, αδελφοί μου, η πανήγυρις και ο χορός ουράνιος μαζί και επίγειος — κι ας μη ξενίση ο λόγος μου καθώς σκιαγραφεί τα θεοπρεπή γεγονότα — αποτελούμενος από Αγγέλους, Αρχαγγέλους, Κυριότητες, Θρόνους, Αρχές, Εξουσίες, Δυνάμεις, τις Χερουβικές και Σεραφικές, αποστόλους, μάρτυρες, δικαίους, άλλους να προτρέχουν, άλλους να προϋπαντούν, άλλους να ηγούνται, άλλους να προηγούνται, άλλους να ακολουθούν και άλλους να παρακολουθούν, και όλους να φωνάζουν χαρμόσυνα με ένα στόμα: «Άσατε τω Κυρίω»18. «αινέσατε τον Κύριον»19. «ευλογημένος Κύριος επί δίκαιον όρος το άγιον αυτού»20. και «ανυψωθήτω ο ουρανός εις το μετέωρον»21. Ποιος λοιπόν άκουσε ποτέ εις τον αιώνα τέτοιο εξόδιο, φιλόχριστοι αδελφοί; Ποιος γνώρισε την προπομπή μιας τέτοιας κηδείας; Ποιος κατάλαβε ποτέ μέχρι τώρα τέτοια μετάβασι, σαν κι αυτή που αξιώθηκε η Μητέρα του Κυρίου μου; Και δεν είναι παράξενο. Γιατί ακριβώς και κανένας δεν φάνηκε ποτέ υπέρτερος από αυτήν, που είναι μεγαλύτερη από όλους τους ανθρώπους.

Φρίττει το πνεύμα μου, ω Παρθένε, καθώς βάζω στο μυαλό μου το μεγαλείο της μεταστάσεώς σου. Μένει έκπληκτος ο νους μου, καθώς αναλογίζομαι το θαύμα της κοιμήσεώς σου. Δένεται η γλώσσα μου, καθώς πάει να διηγηθή το μυστήριο της παλιγγενεσίας σου. Διότι ποιος είναι εκείνος που θα μπορούσε επάξια «να κάνη γνωστούς όλους τους ύμνους σου»22 ή «να εξιστορήση όλα τα θαυμάσιά σου23»; Ποιος νους υψηγόρος θα ρητορεύση, ποια γλώσσα μεγαλόστομη θα ομιλήση, θα εξαγγείλη και θα παραστήση τα κατά σε, θα αποδώση τα λόγια σου ή θα σταθή αντάξια των δικών σου θαυμασίων, τελετών, πανηγύρεων, εορτών, διηγήσεων, εγκωμίων; Γι' αυτό και επί του παρόντος μυστηρίου η γλώσσα μας αποδεικνύεται αδύνατη, άτονη, αποτυχημένη, αποδοκιμασμένη. Διότι πράγματι υπερέχεις, υπερβάλλεις, υπερτερείς ασυγκρίτως, σε ύψος και μέγεθος από τον ανώτατο ουρανό. σε λαμπρότητα αγνείας, από το ηλιακό φως. σε απόκτησι παρρησίας, από το αγγελικό αξίωμα κάθε άυλης και λογικής υπάρξεως των νοητών και νοερών δυνάμεων.

Αλλά τί επίσημη και λαμπρή — με αγαλλίασι το λέω — η πανήγυρίς σου! Πόσο σημειοφόρος και θαυματουργική η μετάστασίς σου! Πόσο ζωοπάροχος και αφθαρτοδώρητος ο ενταφιασμός σου, μητέρα του φωτός! Τώρα όμως που πέρασες τα σύννεφα και ανέβηκες στον ουρανό και μπήκες στα άγια των αγίων «εν φωνή αγαλλιάσεως και εξομολογήσεως»24, αξίωσε, Θεοτόκε, να ευλογήσης πλούσια τα πέρατα της οικουμένης. Με τις πρεσβείες σου κάνε εύκρατους τους καιρούς. χάριζε την βροχή στην ώρα της. κατεύθυνε σωστά τους ανέμους. κάνε την γη να καρποφορή. δώρισε την ειρήνη στην Εκκλησία. κράτυνε την Ορθοδοξία. φύλαγε την βασιλεία.

απόκρουε τις επιθέσεις των βαρβάρων. σκέπαζε ολόκληρο το γένος των Χριστιανών. τέλος δε συγχώρησε και την δική μου τόλμη. Διότι δικός σου είναι αυτός ο λόγος, Μητέρα του Θεού, και συ προφήτευσες μελωδικά εκείνο που θα γινόταν: «Διότι να που από τώρα, είπες, θα με μακαρίζουν όλες οι γενεές»25. Επειδή λοιπόν δεν είναι δυνατόν να αποδειχθή ψευδής ο θείος σου λόγος, δέξου κι από μένα τον ανάξιο δούλο σου, αυτή την κατά δύναμιν προσφώνησι και «δος μου πάλι την αγαλλίασι που μου χαρίζει η σωστική σου βοήθεια»26. Με την δύναμι των πρεσβειών σου στήριξέ με μαζί με τον συγγενή μου και πνευματικό πατέρα μου27 και με το ποίμνιο που μου έχουν εμπιστευθή. εν Χριστώ Ιησού τω Κυρίω ημών, εις τον οποίον ανήκει η δόξα και η τιμή και το κράτος μαζί με τον παντοκράτορα Πατέρα και το ζωοποιό Πνεύμα, νυν και αεί και εις τους αιώνας των αιώνων. Αμήν.

---

1. Ψαλμ. μδ’ 14
2. πρβλ. Ψαλμ. μδ’ 15
3. Σ.Μ. Πώς δεν θα της δινόταν δηλ. από τον Θεό το χάρισμα να προΐδη την μετάστασί της;
4. βλ. Γεν. κη
5. βλ. Έξ. γ’ 2-3
6. βλ. Κριταί ς' 38
7. βλ. Ψαλμ. μζ' 3
8. βλ. Ψαλμ. μζ' 5-6
9. Μιχ. ε' 1
10. βλ. Αββακ. γ' 3
11. Ψαλμ. ρς' 10
12. βλ. Ζαχ. δ' 2
13. βλ. Μαλαχ. α’ 11
14. βλ. Ησ. ιθ' 1
15. πρβλ. Ιερ. κε' 13
16. βλ. Ιεζ. μδ' 2 κ.εξ.
17. βλ. Δαν. β' 34, 45
18. Ιερ. κ' 13
19. ένθ’ ανωτ
20. Ιερ. λη' 23
21. πρβλ. Ιερ. λη' 35
22. Ψαλμ. ρε' 2
23. Ψαλμ. οδ' 1
24. Ψαλμ. μα’ 5
25. Λουκ. α’ 48
26. Ψαλμ. ν’ 14
27. Σ.Μ. Εννοεί τον κατά σάρκα θείο του και πνευματικό πατέρα του Πλάτωνα, του

οποίου τις ευχές επικαλείται και στο προοίμιο του λόγου.

(“ΑΓΙΟΡΕΙΤΙΚΗ ΜΑΡΤΥΡΙΑ” 1989)

(Πηγή ηλ. κειμένου: impantokratoros.gr)